

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΤΟΥ Κ. ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΣΑΜΑΡΤΖΗ, — ΘΙΑΣΟΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΑΛΟΥΤΑ, ΜΑΥΡΕΑ, ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ, — « ΑΤΤΙΚΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ », ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ — ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ — ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Από την παρακολούθηση των θεάτρων μας τελευταία κάνουμε τη γενική διαπίστωσις πως τὰ έργα πού παίζονται τούτη την εποχή εἶνε πολύ κατώτερα σέ ἀξία ἀπό τούς καλλιτέχνες πού τὰ παίζουνε. Σέ όλα τὰ καλά μας θέατρα βλέπουμε καλλιτέχνες σπουδαίους, ξεχωρικούς, κι' ἐξαιρετική ἐπιμέλεια στή σκηνοθεσία καί στίς σκηνογραφίες, γενικά ἐχτέλεσιν ἀψογή. Ἄπο ἔργα ὅμως: "Ἄν ἐξαιρέσουμε τὰ ἔργα πού δίνει τὸ θέατρο Τέχνης, ὅλα τ' ἄλλα εἶνε ἐλαφρά, κακότεχνα, θάναυσα ἢ χυδαία. Τὸ ἴδιο φαινόμενο παρατηρήσαμε καί στήν νέαν ἐπιθεώρηση « Ἀττικὸς Οὐρανός »: Καλλιτέχνες ἀστραπώτου μεγέθους — σάν τὴν Ἄννα Καλουτῆ, τὸν Μαυρέα, τὴ Σωτηρία Ἰατρίδου, κι' ὅλο τ' ὠραῖο συγκρότημα πού παίζει στὸ θέατρο Σαμαρτζῆ, ξεδεύονται σὲ πρᾶγματα φτηνά καί ἐλαφρά τόσο, πού θλίβεται κανεὶς γι' αὐτὴ τὴ σπατάλη. Κι' ἡ θλίψη αὐτὴ πέρνει τὸ ἐπάνω χέρι καί χαλαεὶ καί τὴ λίγη διασκέδαση πού ἀποζητᾷ τὸ κοινό.

Ἡ ἐπιθεώρηση αὐτὴ φανερώνει ξεπεσμό. Ἐνῶ ἀπ' τὸνα μέρος μένει ἀκόμη στήν παράδοση σὲ ὅτι ἀφορᾷ τὴν πλοκὴν — ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ὀνομάσουμε πλοκὴ τὸ ἀράδιασμα ἀπὸ πρόχειρες σκηνές καί εἰκόνες — σ' ἄνοστα ἀστεῖα, στὰ σαχλά τραγούδια μὲ τούς κακοὺς στίχους, ἀπὸ τ' ἄλλο ἀνήθηκε τὴ σπουδαιότερη δημιουργία τῆς Ἐπιθεώρησης, τούς τύπους. Αὐτὴ ἡ ἀρνησις εἶνε ξεπεσμός. Τὸ ἀντίθετο ἔπρεπε νὰ γίνῃ. Νὰ πληθύνουνε αὐτοὶ οἱ τύποι καί τὸ σπουδαιότερο νὰ ἐ-

ξελιχτοῦνε κι' ἀπὸ ἀπλοὶ τύποι νὰ γίνουνε χαραχτῆρες, ἀπὸ κοινοὶ ἄνθρωποι, νὰ γίνουνε ἥρωες. Τὴν ἄλλειψη πού προκάλεσε αὐτὴ ἡ ἀρνησις, προσπαθεῖ τώρα ἡ ἐπιθεώρηση νὰ τὴν ἀναπληρώσει μὲ ὀλοκληρωμένες κωμικὲς σκηνές, μικρὰ κωμικὰ ἐπεισόδια, πού θάζει μέσα, σάν ἰντερμέδια. "Εἰ αὐτὰ Ἰσαῖσα ἔπρεπε νὰ πλεχτοῦνε γύρω ἀπὸ ἕναν ἥρωα, σάν ἐκείνους πού ἀναφέραμε, γιὰ νὰ ὀλοκληρωθοῦνε σὲ ὠραῖα ἔργα τέχνης, ἐνῶ τώρα ἀπομένουνε προχειρολογήματα φτηνά καί ἀνούσια στὸ θάθος, ὅπως λ.χ. ἡ σκηνὴ « Πάγωτὸ στὸ φούρνο ». Νομίζουμε πως οἱ ποιητὲς ἔχουνε τάλαντο γιὰ καλῆτερα πρᾶγματα. Χρειάζεται μόνο λίγο νὰ σφιχτοῦνε, νὰ γνωρίσουνε καλῆτερα τὴν τέχνη τους καί νὰ τῆνε καλητερέψουνε. Βαθύτερη συνείδησις τῆς ἀποστολῆς τους θὰ τοὺς ἔκανε μὲ ἐλάχιστον κόπο νὰ διόρθωναν πολλά. Τὸ γλωσσικὸ μίγμα λ.χ. πού μεταχειρίζονται γιὰ εὐκολία τους, κατὰ τὸ κάκιστο καί ὀλέθριο παράδειγμα τοῦ Γ. Σουρῆ, δὲ φαντάζονται τί ξεχοῦρδισμα, τι ξεκουρέλιασμα κάνει στὴ γλῶσσα μας. Δὲν ἐπιτρέπεται, ἀπὸ ἐπιπολαιότητα καί γωθρότητα νὰ σαλατοποιούμε ἔτσι τὴν ὠραῖα γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

"Ἐπειτα ἡ σάτυρά τους δὲν εἶνε πάντα καλόπιστη. Καί τὸ μόνο πού δικαιώνει τὴ σάτυρα εἶνε ἡ καλὴ πίστις, ἀλλιώτικα φαίνεται ἀδικαιολόγητη καί κακὴ πράξις. "Ἐτσι στὴ σκηνὴ « Ἡ δίκη τῶν τόνων » τὰ ἐπιχειρήματα εἶνε δικολαβικά καί τὰ παραδείγματα στρεβλωμένα. Στὰ

περισσότερα, για να τα εολέψουμε, αναγκάζονται, έξω από τους τόνους των λέξεων, να αλλάζουν και τα άρθρα και τη σύνταξη της φράσης. Αυτό είναι ζαβολιά, γιατί το κοινό δεν έχει τον καιρό ή την ικανότητα να νιώσει το κόλπο. "Επειτα το θέμα αυτό στην ουσία του δεν είναι απλά μια παραξενιά του κ. Κακριδής, παρά σπουδαιότατο επιστημονικό ζήτημα, που από την πραχτική του άποψη έχει μεγάλη Έθνική σημασία. Τέτοια ζητήματα δεν πρέπει να τα καταπιανόμαστε τόσο επιπόλαια, γιατί ελάφτουμε ασυνείδητα.

"Όσο για τους έχτελεστές καλλιτέχνες που όπως είπαμε είναι όλοι τους έξοχοι και φιλότιμοι, ελπίζουμε να βρούμε στο μέλλον μια καλύτερη ευκαιρία για να αναλύσουμε την τέχνη του καθενός, μάλιστα της Καλουτά και του Μαυρέα, που από πολλές απόψεις είναι πολύ σπουδαία, τόσο μάλλον, όσο την καλλιέργησαν μόνοι τους, αυτοσχεδιάζοντας πάνω στο πατάρι της σκηνης, όπως έκαναν οι απ' αίωνων συνάδελφοί τους, οι μιμοί.

Β. ΡΩΤΑΣ

Υ. Γ. Για έναν φιλοπερίεργον αναγνώστη: "Η φιλοπερίεργεια δεν είναι άρετή, ούτε θγαίνει πάντα σε καλό. "Όστόσο σάς δίνουμε ευχαρίστως την πληροφορία πως το «Λαϊκό Θέατρο» στα Παγκράτι μάς τόκλεισε ή τετάρτη Αύγουστου. "Η ίδια τετάρτη Αύγουστου απαγόρευσε να παρασταθεί το έργο μας «Ρήγας Βελεστινλής» καθώς και να πάρει το κρατι-

κό βραβείο, όπως ήτανε ή γνώμη της αρμόδιας Έπιτροπής του Υπουργείου της Παιδείας. Το βράβεψε ωστόσο ή "Ακαδημία "Αθηνών, όταν έβγηκε σε διβλίο, το παίνεσε ούσωμη ή κριτική και το αγάπησε ή κοινή γνώμη, αφού το διβλίο εξαντλήθηκε πολύ γλήγορα. "Υστερα το "Έθνικό Θέατρο, μετανιωμένο, πήρε την απόφαση να το παραστήσει, μοιράστηκαν και οι ρόλοι, αλλά ή δουλειά έμεινε πάλι από αίτια άσχετα με τη θέληση και το πρόγραμμα του Θεάτρου. Τώρα ένα άληθινό έργο τέχνης δεν είναι ούτε ψάρι να βρωμίσει, ούτε γεροντοκόρη να μείνει στο ράφι. Ετσι και ή τραγωδία αυτή θά βρει τη λύση της. "Όσο για το θρυλικό πιά, όπως λένε, «Να ζει το Μεσολόγγι» αυτό παραστάθηκε με έξαιρετική έπιτυχία κι από το "Έθνικό Θέατρο δυό χρονιές, κι από το Πανεπιστήμιο στην "Εκατονταετηρίδα κι από θιάσους επαγγελματικούς κι έρασιτεχνικούς σ' όλη την "Ελλάδα κι ως το πιο άπομερο χωριουδάκι της και σ' όλη τη σφαίρα, όπου "Ελληνισμός, Αίγυπτο, Σουδάν, Συρία, θόρεια και νότια "Αφρική, θόρεια και νότια "Αμερική, κι ή κριτική κι έδω και παντού το χαιρέτισε με ένθουσιασμό. "Έχει κάμει δέκα έκδόσεις μέσα σε δέκα χρόνια και θά κάμει πολλές ακόμη κι έκδόσεις και παραστάσεις. Ζητούμε συγγνώμη από τους άναγνωστες μας, που — για να πληροφορησούμε, σωστά έναν φιλοπερίεργον — αναγκαστήκαμε να περιαιτολογήσουμε.

Β. Ρ.